

Fader Vår, del 1: Fader vår, som är i himmelen

Inledning. En av de mest kända bönerna i Bibeln är *Fader Vår*. Den kallas också för *Herrens bön*. Ibland ber vi den tillsammans på gudstjänsterna, och den språkliga version som kanske är vanligast är följande:

*Fader vår, som är i himmelen.
Helgat varde ditt namn,
tillkomme ditt rike,
ske din vilja, såsom i himmelen så ock på jorden,
vårt dagliga bröd giv oss idag,
och förlåt oss våra skulder, såsom ock vi förlåta dem oss skyldiga äro,
och inled oss icke i frestelse, utan fräls oss ifrån ondo,
ty riket är ditt och makten och härligheten i evighet.
Amen.¹*

Vi ska under några tillfällen titta på bönen *Fader Vår* och se vad den kan betyda. Den finns i Bibeln i två versioner i två olika sammanhang där Jesus undervisar om bön.

Bibeltexter.

En gång var Jesus på en plats och bad. När han hade slutat sin bön, sade en av hans lärjungar till honom: "Herre, lär oss att be, liksom Johannes lärde sina lärjungar." Då sade han till dem: "När ni ber skall ni säga: Fader, helgat blive ditt namn. Komme ditt rike. Ge oss var dag vårt bröd för dagen. Och förlåt oss våra synder, ty också vi förlåter var och en som står i skuld till oss. Och för oss inte in i frestelse." Han sade till dem: "Om någon av er har en vän och går till honom mitt i natten och säger: Käre vän, låna mig tre bröd. En vän som är på resa har kommit till mig, och jag har ingenting att sätta fram åt honom, - vem av er skulle då inifrån huset få till svar: Låt mig vara i fred. Dörren är redan stängd, och mina barn och jag har gått och lagt oss. Jag kan inte stiga upp och ge dig något. Jag säger er: Även om han inte stiger upp och ger honom något för att det är hans vän, så kommer han att stiga upp och ge honom allt vad han behöver för att inte själv bli utskämd. Jag säger er: Be och ni skall få, sök och ni skall finna, bulta och dörren skall öppnas för er. Ty var och en som ber, han får, och den som söker, han finner, och för den som bultar skall dörren öppnas. Finns det bland er någon far som skulle ge sin son en orm när han ber om en fisk, eller en skorpion när han ber om ett ägg? Om ni som är onda förstår att ge era barn goda gåvor, hur mycket mer skall då inte er Fader i himlen ge den helige Ande åt dem som ber honom?" (Lukasevangeliet 11:1-13)

När ni ber skall ni inte vara som hycklarna. De älskar att stå och be i synagogorna och i gathörnen för att synas av människor. Amen säger jag er: De har fått ut sin lön. Nej, när du ber, gå in i din kammare och stäng din dörr och be till din Fader i det fördolda. Då skall din Fader, som ser i det fördolda, belöna dig. Och när ni ber skall ni inte rabbla långa böner som hedningarna. De menar att de skall bli bönhörda för sina många ords skull. Var inte som de. Er Fader vet vad ni behöver, innan ni ber honom om det. Så skall ni be: Fader vår, som är i

¹ Den här versionen av *Fader Vår* är från 1917 års kyrkobibel, som är likadan som 1883 års upplaga. I folkmun kallas den numera för den "gamla" versionen av *Fader Vår*.

himlen. Helgat blive ditt namn. Komme ditt rike. Ske din vilja på jorden liksom den sker i himlen. Ge oss i dag vårt bröd för dagen. Och förlåt oss våra skulder, såsom också vi förlåter dem som står i skuld till oss. Och för oss inte in i frestelse utan fräls oss från den onde. Ty om ni förlåter människorna deras överträdelser, skall er himmelske Fader också förlåta er. Men om ni inte förlåter människorna, skall inte heller er Fader förlåta era överträdelser.
(Matteusevangeliet 6:5-15)

Utläggning. Bönen Fader Vår lärde Jesus sina lärjungar som svar på bön: *Herre, lär oss att be.* Efter att ha vandrat med Jesus under en tid var det detta som de ville lära sig, att be, för de såg att allt Jesus gjorde berodde av bönen makt. När Jesus så skall lära dem be, dels som en svar på deras önskan (Luk 11) men också som en generell undervisning för alla tider (Matt 6) gav han dem Fader Vår.

Fader Vår är en form av modellbön, men det finns inget som tyder på att den endast skulle upprepas ordagrant som en slags ritual. Snarare är den en koncentrerad sammanfattning av vad Jesus ansåg att bön skulle handla om: 1) Guds namn, rike och vilja, 2) Våra behov av bröd, förlåtelse och beskydd, 3) lovprisning. Både innehållet och i den ordning dessa delar kommer återspeglar något av hur Jesus såg på bönen. Fader Vår har inte heller många ord. Jesus varnar oss för att rabbla tomma och många ord. Det behövs inte, eftersom Gud vet vad vi behöver innan vi nämnt det. Istället är det hjärtats inställning som är det viktigaste. Det är av samma anledning som Jesus varnar för att göra bönen till något offentligt uppträdande. Gemensam bön, t.ex. Fader Vår eller Välsignelsen, på offentliga gudstjänster är nog bra, men vad Jesus vill lära oss är att bönen Fader Vår framför allt är en bön – eller snarare en mönsterbild för bönen karaktär och innehåll – för enskilt bruk där vi går in i vår kammare, stänger dörren och ber till Vår Fader i det fördolda. Då skall Vår Fader belöna oss i det synliga².

Jesus betonar också i Matt 6 att vårt livsmönster skall vara i samklang med hur vi ber för annars har bönen ingen effekt. Om vi t.ex. ber om förlåtelse för våra synder är också vi skyldiga att förlåta dem som vi tycker har förbrutit sig mot oss.

Fader Vår, som är i himmelen. Så inleds alltså bönen Fader Vår. Det kanske väsentligaste med bönen är att vi går till Gud som din och min *Fader, Vår Fader*. I avslutningen av texten från Lukas skyntar anledningen till att vi kan gå till Gud frimodigt: *Om ni som är onda förstår att ge era barn goda gåvor, hur mycket mer skall då inte er Fader i himlen ge den helige Ande åt dem som ber honom?"* (Luk 11:13) Samtidigt betonar Jesus att vår Fader är i himlen³. Det betyder att Gud också är upphöjd och väldig och skall behandlas med respekt. Vår Fader är både upphöjd och nära oss samtidigt: *Ty så säger den höge och upphöjde, han som tronar till evig tid och heter "den Helige": Jag bor i det höga och heliga men också hos den som är förkrossad och har en ödmjuk ande, för att ge liv åt de ödmjukas ande, för att ge liv åt de förkrossades hjärtan.* (Jes 57:15)

² Enligt Svenska reformationsbibeln 2017 skall Matt 6:6 förstås och översättas som: *Men du, när du ber, gå in i din kammare och när du har stängt din dörr, be till din Fader som är i det fördolda. Och din Fader, som ser i det fördolda, ska belöna dig synligt.*

³ Fromma judar på Jesu tid sade hellre "Himmelen" istället för "Gud", t.ex. "Himmelen vare med dig" istället för "Gud vare med dig", eftersom de inte ville riskera att missbruka Herrens namn i strid med Mose lag.